

ÇANAKKALE OPERASI

Refet Paşa Hazretlerine

Kur'a efradı (Koro) Marche

Ey mü kad des va tan iş te gör i nan se nin çün bu mil let
na sıl dök tü kan üç yüz bin Tük oğ lu ya vuzkahra man Çanakkale
top ra ğın da verdi can can Aranağme.....

Hürmüz kız (Solo) Adagio

Hacı Nine

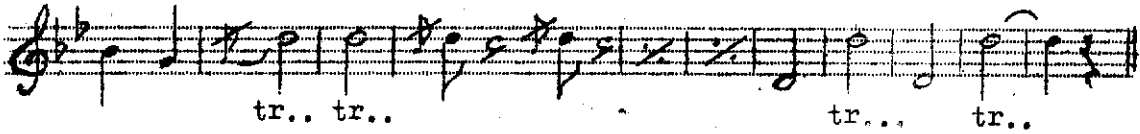
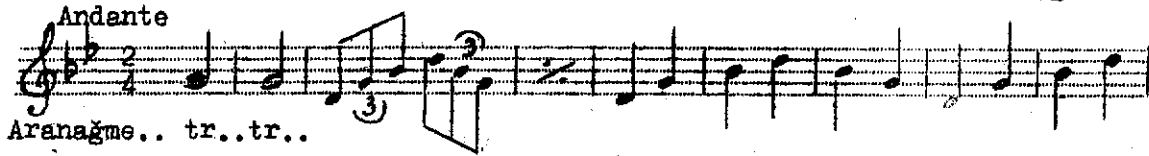
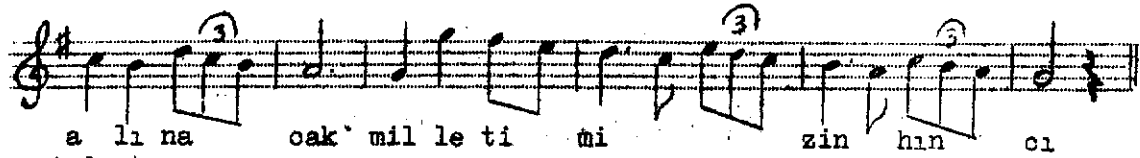
Se fer ber lik i lâ nolmuş da vulça lı yor Doğrusöyle
güzel kızımı üregim kan ağ lı yor Memedim de gideri se
evde kim se kal mı yor

Hürriyet (Solo) Adagio

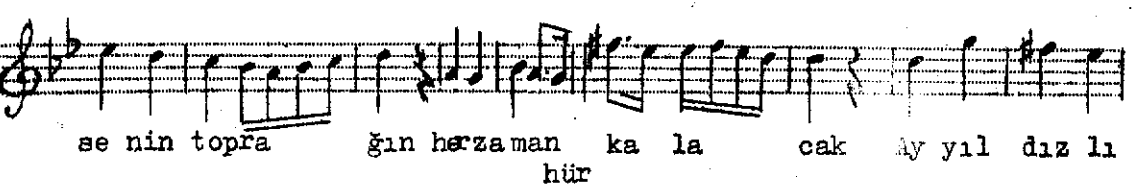
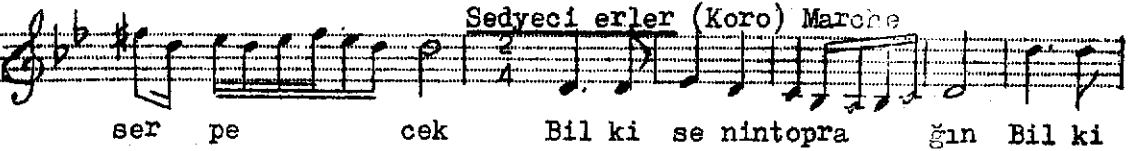
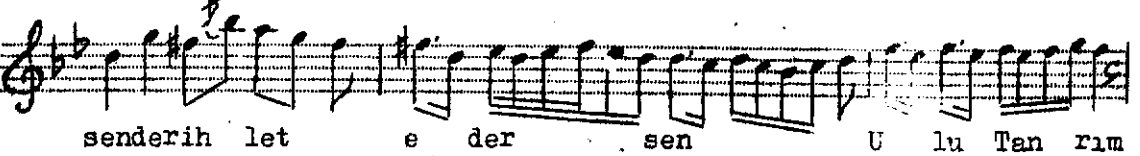
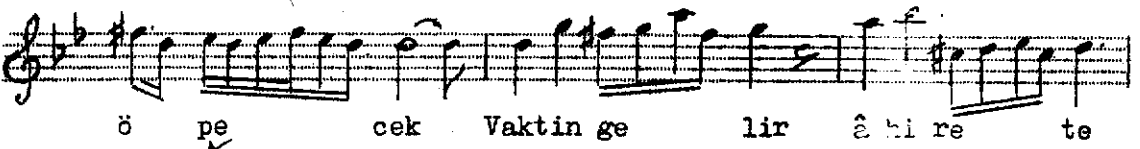
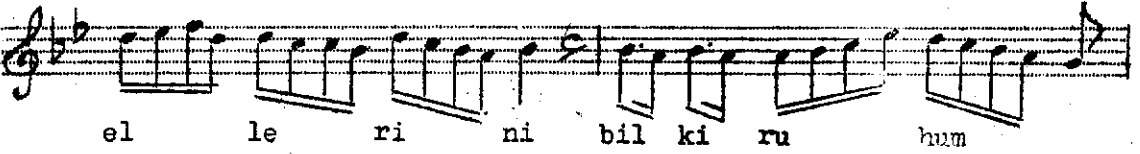
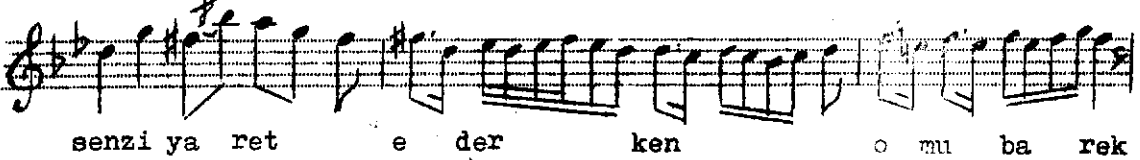
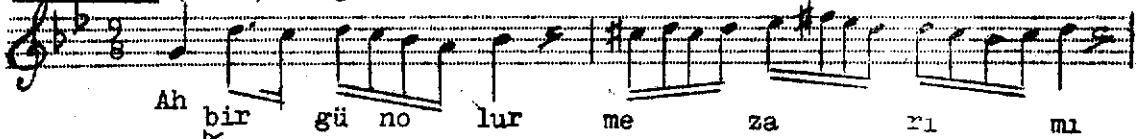
Ha cı ni ne neye b y le bir den bi re sol
dun Da vul se si duyardu maz ađ lama ya ko yul dun
Sen her  e ye sabre der din bize kuv vet verir
din Se fer ber lik i lâ mı mı yok sa fe
Allegro
na mı bul dun Aranağme.....

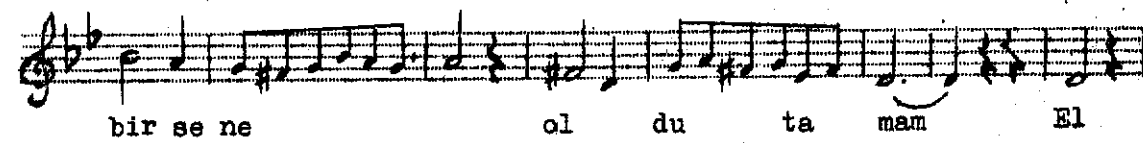
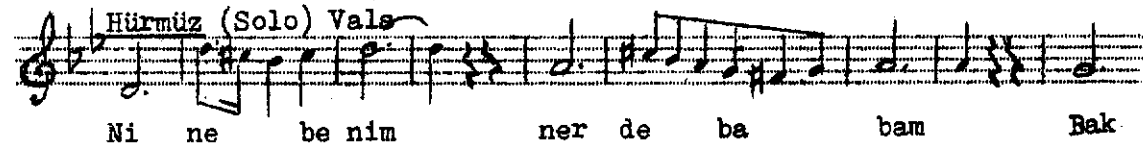
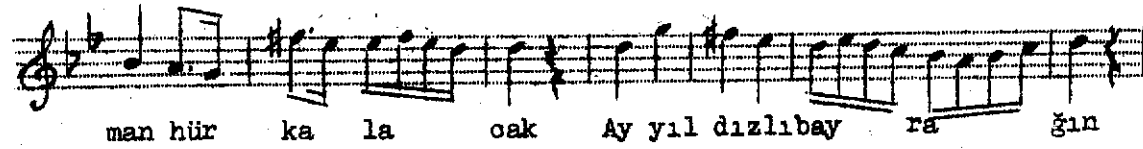
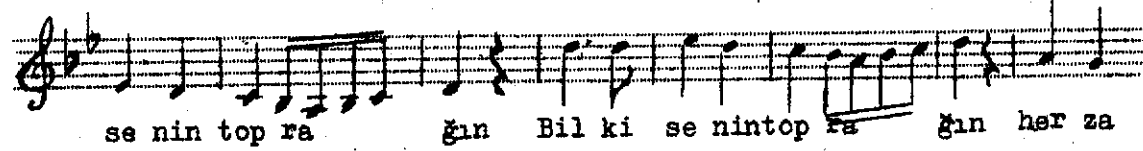
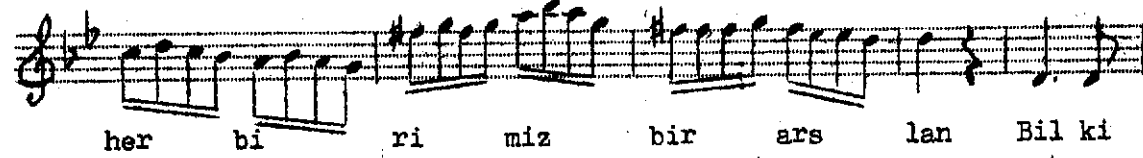
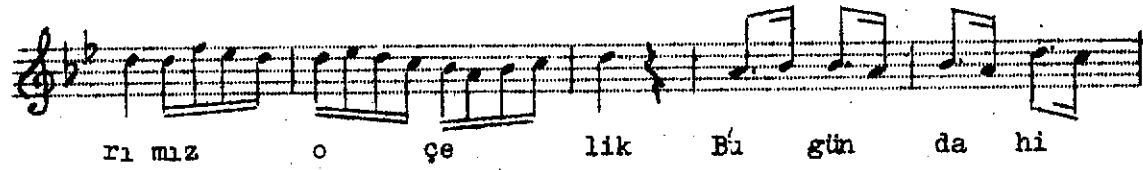
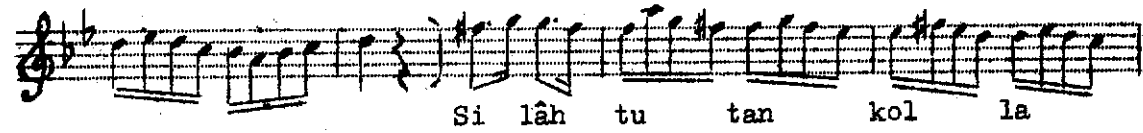
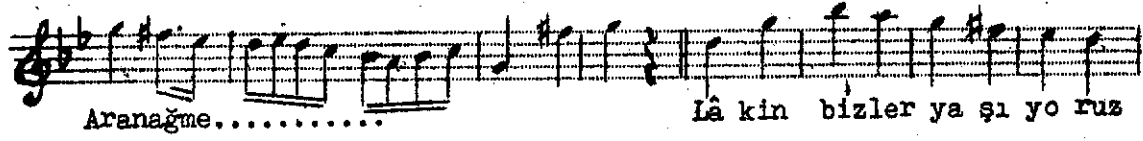
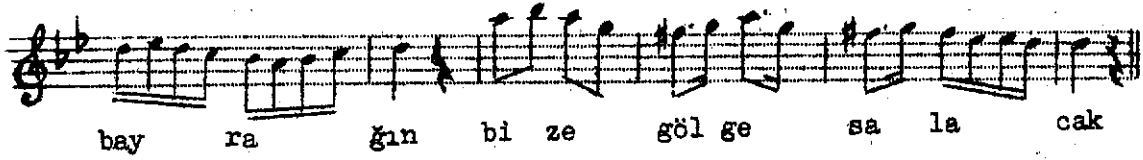
Hacı Nine (Solo) Moderato

Ha yı r k ı z ım  ı m di yi ne ha t ır la d ım da es ki
a c ı la r ı ka h ra man Türk or du mu zun
bi zi z du a c ı la r ı Ke s kin ol sun c ı han g ır
Türk dev le ti nin k ı l ın c ı İn  a Al. lah

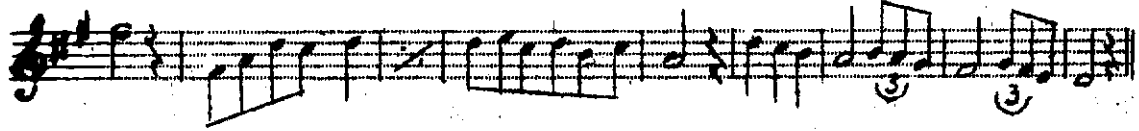
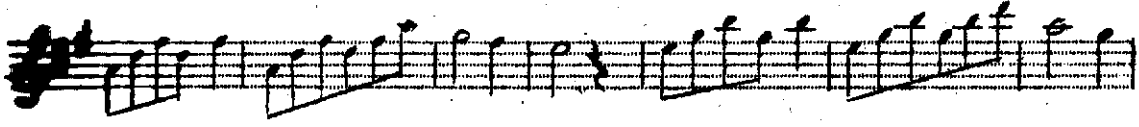

Yaralı er (Solo) Adagio

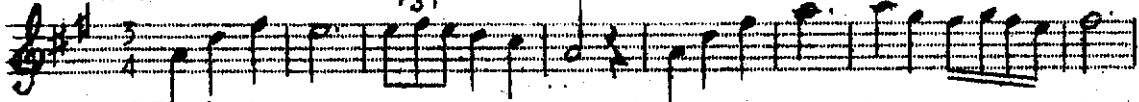

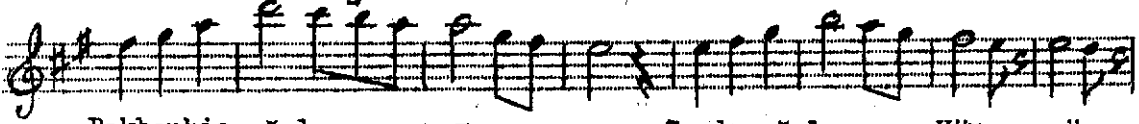
le ri ni tu ta ma dım
Ya na ğı nı ö pe me dim i
ki bay ram gel di geç ti Ne ku zu ne
tat lı piş ti Ba bam yemek
gö tür dü mü Söy le ne ye di
ne iç ti Ya tar i ken ben
her ak şam Rü ya ma gi ri yor ba
bam Ben ba ba mı çok öz le
dim Has re ti ne da ya na mam
Aranağme.....

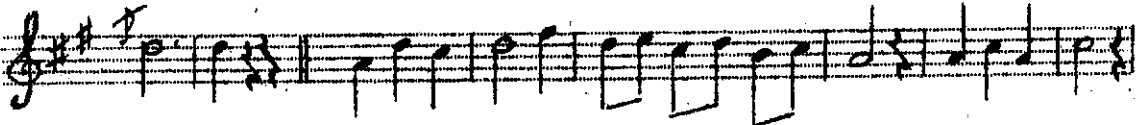
Hacı Nine (Solo) Moderato

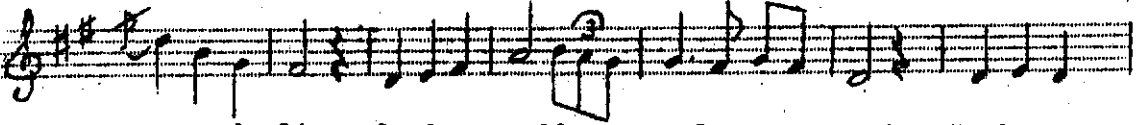
Benim ka ra gözlü kî zım Dinle doğ ru durhepsö züm

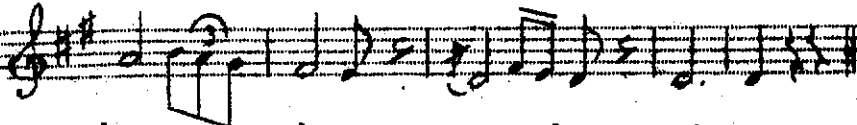
Bakbenhiç ağ lı yor mu yum Sende ağ la ma Hür mü

züm Gelmi ni mi mi gü ze lim Beraber ni

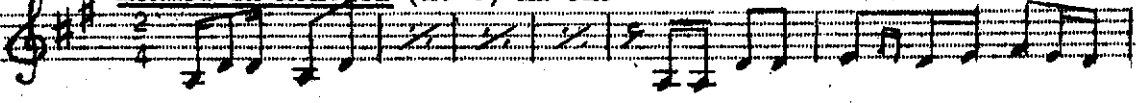

ya ze de lim Or dumu zaffer o la cak Ba ban ya

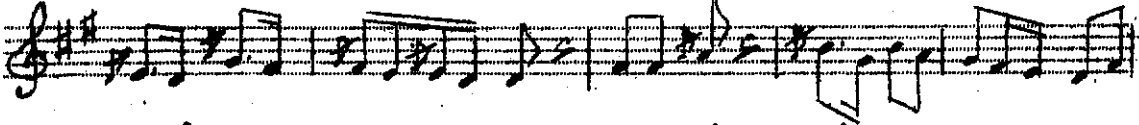

kın da ge le cek

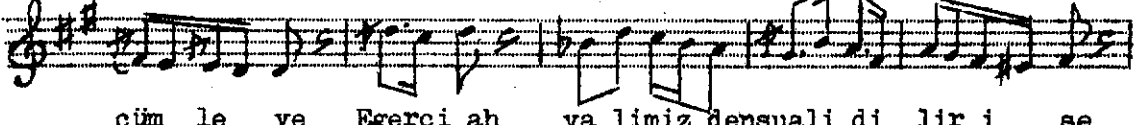
Mehmed'in Mektubu (koro) Marche

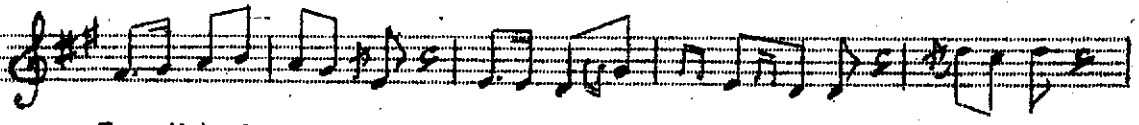
İstifsarı ha tı rı na

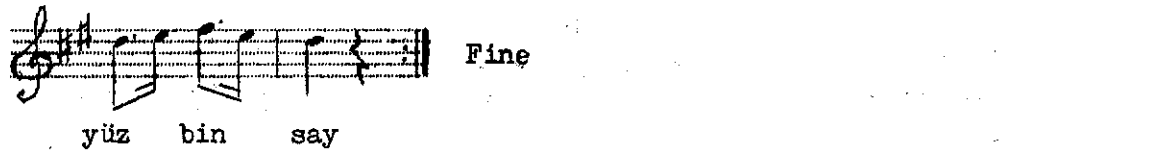
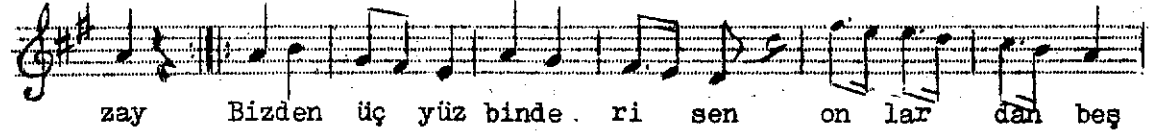
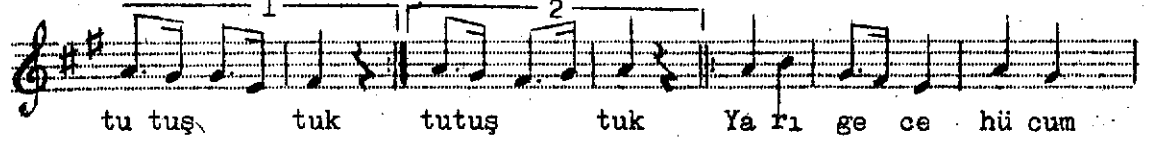
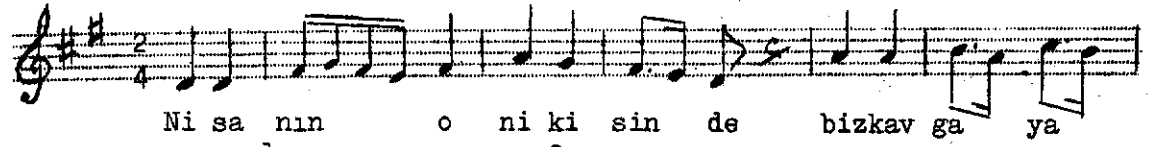
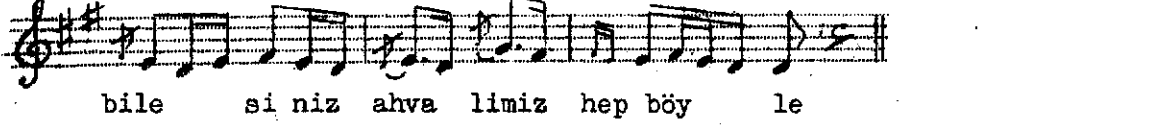
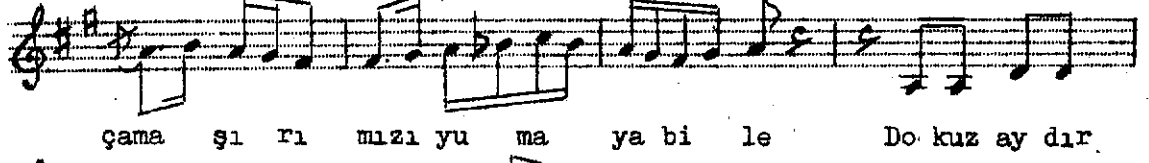
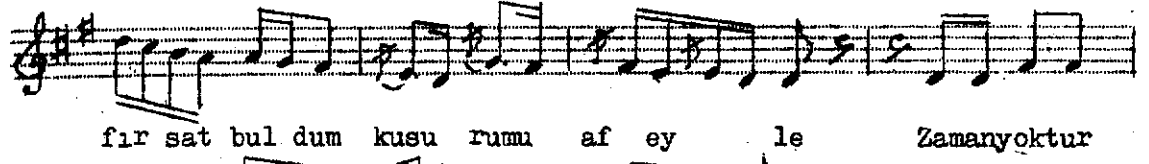
zi kâ ne le ri niz le Arzihulûs selâmımah susey lerim

cüm le ye Egerçi ah va limiz densuali di lir i se

Ta rihışuk kayadeğin a fi yet de yizhe le Babacı ğım

ÇANAKKALE OPERASI

OPERA 3 PERDE

- Dekor : Köy sokağından bir tahta parmaklık ile ayrılmış olan Hacı Nine'nin avlusu. Köy evi avlusunda bulunan mütad; kara saban, kazma, bel, kürek, kösere çarhi, yaba vs.
- Eş'has : Hacı Nine (50 yaşında tipik bir köylü kadın. Oturduğu minderde kirman ile yün eğirmektedir.)
- Hürmüz (12 yaşında örgülü saçları ile güzel bir köylü kızı. Islak çamaşırları ipe asmaktadır.)
- Sokaktan geçen Davul-Zurna'lı, askere giden kur'a efradı.

I. PERDE

- Kur'a efradı : (Koro) March 2/4
Ey mukaddes vatan, işte gör inan,
Senin çün bu millet nasıl döktü kan,
Üçyüzbin Türkoğlu, yavuz kahraman,
Çanakkale toprağında verdi can.
- Hürmüz kız : (Solo) Adagio 2/4
Seferberlik ilân olmuş, bakın davul çalıyor...
- Hacı Nine : Doğru söyle güzel kızım yüreğim kan ağlıyor,
Memedim de gider ise evde kimse kalmıyor.
- Hürmüz : (Solo) Adagio 3/4
Hacı Nine neye böyle birdenbire pek soldun,
Davul sesi duyar duymaz ağlamaya koyuldun,
Sen her şeye sabrederdin, bize kuvvet verirdin,
Seferberlik ilânını yoksa fena mı buldun.
- Hacı Nine : (Solo) Vals Moderato 3/4
Hayır kızım, şimdi hatırladım da eski acıları,
Kahraman Türk ordumuzun biziz duacıları,
Keskin olsun cihangir Türk devletinin kılınca,
İnşaallah alınacak milletimizin hıncı.

I. Perdenin sonu

II. P E R D E

- Dekor : Ormanlık bir yerde savaş meydanı. Yerlerde bir kaç ceset, bir kaç silâh, devrilmiş metruk bir top. Uzaklarda deniz üzerinde bir kaç düşman gemisi.
- Eş'has : İki Kızılay eri, bir yaralı er. Ağaçlıktan gelen sedye, sahne ortasına geldiği zaman, yaralı er'in kolumu kaldırarak verdiği işaret üzerine sedyeciler sedyeyi yere indirirler. Yaralı yine işaret ile su ister. Sedyecinin birisi matrasını yaralının ağzına dayar. Ferahlayan yaralı, su veren sedyeciye :
- Yaralı er: (Solo) Adagio 9/8

Ah bir gün olur mezarımı sen ziyaret edersen,
O mubarek ellerini bil ki ruhum öpecek.
Vaktin gelir ahirete sen de rihlet edersen
Ulu Tanrım rahmetini üzerine serpecek.

Sedyeci

Erlər : (Koro) March 2/4

Bil ki senin toprağın her zaman hür kalacak,
Ayyıldızlı bayrağın bize gölge salacak.

Lâkin bizler yaşıyoruz ölmedik,
Kanlarımız o saf kan,
Silâh tutan kollarımız o çelik,
Bugün dahi her birimiz bir aslan.

Bil ki senin toprağın her zaman hür kalacak,
Ayyıldızlı bayrağın bize gölge salacak.

II. Perdenin sonu

III. P E R D E

- Dekor : Vakit kuşluk zamanı. Pencerelelerin önü baştanbaşa sedir, ot yastıklar, pencerelelerde basma perdeler, yerde bir-iki pösteki, ocakta bir zincir ile asılmış bakır bakraçta yemek pişmekte. Duvardaki raflarda bakır sahanlar, kaşıklik içinde bir kaç taha- ta kaşık, bir kenarda yatak yığınları. Velhasıl orijinal bir köy evi odası.
- Eş'has : Hacı Nine namazda. Hüzmüz üzgün sedirde oturmak- tadır.
- Hüzmüz : (Solo) Vals 3/4
- Nine benim nerde babam,
Bak bir sene oldu tamam,
Ellerini tutamadım,
Yanağını öpemedim.
- İki bayram geldi geçti
Ne kuzu, ne tatlı pişti
Babam yemek götürdü mü,
Söyle ne yedi, ne içti.
- Yatar iken ben her akşam
Rüyama giriyor babam
Ben babamı çok özledim
Hasretine dayanamam

Hacı Nine : (Solo) Moderato 3/4

Benim kara gözlü kızım
Dinle doğrudur hep sözüm
Bak ben hiç ağlıyor muyum
Sen de ağlama Hüzmüz'üm.

Gel mini mini güzelim,
Beraber niyaz edelim.
Ordu muzaffer olacak,
Baban yakında gelecek.

Mehmedin

Mektubu : (Koro) Marche 2/4

İstifsar-ı hâtır-ı nâzikânelerinizle
Arz-ı hulûs selâm-ı mahsus eyleriz cümleye
Eğerçi ahvalimizden sual olunur ise
Tarih-i şukkaya değin afiyetteyiz hele
Babacığım bu mektubu geç alacaksın ele
Ancak bugün fırsat buldum kusurumu affeyle
Zaman yoktur çamaşırımızı yumaya bile
Dokuz aydır bilesiniz ahvalimiz hep böyle

Nisanın onikisinde biz kavgaya tutuşduk
İngilizle, Fransızla onbeş saat vuruşduk
Yarı gece hücum ettik siperlere kavuşduk.

Onlar bize, biz onlara hücum ettik dokuz ay
Bizden üçyüzbin ise onlardan beşyüzbin say
Kısacıkta yazıyorum artık siz hesabedin
İnsan yığınları kaldı her yerde alay alay

Onbin nefer şehit verdik harbin en küçüğünde
Hisarlıkta, Kanlı sırtta, Anafarta önünde
Sakın merak etme anam, rahatımız yerinde
Yemek içmek pek güzeldir, sanki asker düğünde.

S O N

ÇANAKKALE ZAFERİMİZ ve BESTEKÂRLARIMIZ

Etem Ruhi ÜNGÖR

18 Mart 1915 Türk tarihinin çok önemli günlerinden biri: "Çanakkale Zaferi"....

Her Türkün çok iyi bildiği bu büyük kahramanlık olayı; ne yazık ki bir tek Mahmet Akif'imiz dışın-da hiç bir san'atkârımız onu, sanatı ile gereği ve değerince dile getirememiştir. Bu, bestekârlığımız açısından yüz ağartıcı değildir.

1915 den bu yana yaşamış bütün "bestekârım" diyenler bu millî duy-gunun bigâneliğinden sorumsuz ol-masa gerek...

Çanakkale'yi terennüm eden eli-mizdeki besteler yok denecek kadar azdır. Bugün, yayınlamakla mutluluk duyduğumuz "Çanakkale Operası" i-simli beste I.Dünya Savaşı yılları Opera anlayışı ile Çanakkale kahra-manlık destanının Opera gibi bir form ile adlandırılış iştiyakı bil-hassa takdire değer.

Bestekârı, güftekarı ve beste tarihi meçhul bu eserin sahiplerini (hayatta değillerse) rahmetle ana-rız.

Matbu olmayan bu yazmanın ori-jinalini bize yayınlamak için lû-tufta bulunan Ticaret Bakanlığı Bakanlık Müşavirliğinden emekli şa-yın Abdülhâlik İndere(1911)ye te-şekkürler ederiz.

Sayın İndere'nin açıklamasına göre bu eser: kendisine 1925 yıl-

larında İstanbul'da, merhum Hamit Fırat(1899-1976)dan intikal etmiş-tir. Keman ve Ud çalan H.Fırat, 1916-1917 yıllarında Samsun'da dost ve aile grubu ile bu eseri çalıp söylerlermiş.

Notanın orijinal nüshası üze-rinde : "Refet Paşa Hazretlerine" ithaf kaydı bulunmaktadır. Fakat ithaf kaydında adı geçen Paşa'nın; Refet (Bele) Paşa(1881-1963) olma-sı ihtimali karşısında A.İndere'nin Bele ailesi nezdinde yaptığı soruşturmaya göre, bu beste ve güftenin yazıldığı 1916'larda mer-hum Refet Bele'nin henüz Paşa rüt-besinde olmadığı anlaşılmaktadır.

Refet (Bele) Paşa'nın 1923'ler-den sonra Paşa olduğu ve Çanakka-le savaşı paşaları (Cevat, Esat, Vehip) arasında da Refet adlı bir paşa olmadığı bilinmektedir.

Bu duruma göre iki ihtimal or-taya çıkmaktadır. Birincisi, Refet (Bele) Paşa'dan önce, o zaman Paşa olan bir başka Refet Paşa olabile-ceği. İkincisi ise, bu ithafın Re-fet Bey (Bele)in Paşa olduktan son-ra kendisine ithaf edilmiş olması ihtimalidir.